

אֲבֹת הַרְחֵמֵם הוּא יִרְחֵם עִם עַמּוּסָיִם וַיִּזְכֹּר בְּרִית אֲבֹתָיִם.
וַיִּצֵּל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשְּׁעוֹת הָרָעוֹת...

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

הגיליון מוקדש בכאב רב
לעילוי-נשמתו של מורי-
חמי, לב רחום וחונן, אהב
את התורה בכל ליבו, נפשו
ומאודו, הרב יוסף ב"ר
אברהם ז"ל, אותו אהבתי
בכל ליבי. ת. נ. צ. ב. ה.

במדבר-
שבועות

תשפ"ה

גיליון מס'

739

נעים זמירות ישראל:

כשהיה אצל אחיו של גלית והיה מצוי
בסכנה גדולה - עשה עצמו כשוטה וכך ניצל
ממנו בחסדי-שמיים, ולאחר מכן הוא מיד כותב
את מזמור-השמחה: בה' תתהלל נפשי וישמעו
עניים וישמחו (מזמור ל"ד)

ולימים התפלל על שלמה המלך שבימיו
שיהיה שלום ושובע גדול וצדיקים יפרחו בימיו
מעלה-מעלה: יפרח בימיו צדיק ורוב שלום עד
בלי ירח (מזמור ע"ב)

וכשנס על נפשו מירושלים לאחר שדואג
ואחיתופל העלילו עליו שהוא חייב מיתה הוא
מבקש מבוראו שייתן לו מפלט הולם: אֲחִישָׁה
מִפֶּלֶט לִי מִרוּחַ סָעָה מִסָּעֵר (מזמור נ"ה)

תמיד-תמיד התפילה לבוראו שגורה על
פיו. 'ואני תפילה'.

כל חייו הם כמו מסכת של השתוקקות ושל
ערגה לבורא כל-עלמין כאיל העורג על אפיקי
-מים. וגם לבבו ובשרו ירננו הם לקל חי.

ספר-התהילים מלמד את כולנו כיצד חיים
עם הקב"ה בכל מצב. בכל רגע נתון. שמח
כעצוב. תמיד מדברים איתו יתברך.

מזמוריו מלווים את חיינו, וחובשים מזור
וצרי לנפש הדוויה. הנפש שרצונה לעשות רצון
אלוקיה ויודעת גם יודעת שלולא התורה
שעשועיה - נאבדת היא בעוניה.

3.

דוד מלכנו, שכינור תלוי למעלה ממיטתו,
ידע הרפתקאות הרבה בחייו. לא תמיד היו חייו
כצפיחית-בדבש.

ובכל רגע - הוא שופך שיחו לפני בוראו.

התהילים הוא למעשה יומנו האישי של דוד
מלכנו ע"ה. בו הוא מתרפק. בוכה. שמח. עצוב.

ספר-התהילים מלמד את כולנו כיצד חיים
עם הקב"ה בכל מצב. בכל רגע נתון. שמח
כעצוב.

אם מר לך - אתה מדבר איתו. אם טוב לו -
אתה מהללו.

3.

צאו ועלעלו רגע-כמימרא במזמוריו של

[דוד המלך שופך](#)
[צקון-לחשו לפני](#)
[בוראו בכל מצב נתון](#)
[- שמח כמו עצוב.](#)
[ספר התהילים הוא](#)
[ספר מסע חיו-חיינו](#)

ציור: יעקב קמחי

תדבר איתו

1.

תִּפְלֶה לְעֵנִי כִּי יַעֲטֶף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹךְ שִׁיחוֹ
(תהילים קב, א)

ספר התהילים הוא ספר המסע של חיינו.
ברגעי שמחה כברגעי מועקה - שופכים אנו
שיח מעומקא דליבא.

ספר התהילים הוא כמו מקל-הנדודים. אי-
אפשר בלעדיו. הוא מלווה אותנו רגעים לפני
החופה, רגעים של רטט-גיל; הוא מלווה אותנו
ליד חדר-הלידה; הוא מלווה אותנו לפני המבחן
של הבן-יקיר לישיבה; והוא מלווה אותנו כמובן
בימים הנוראים.

וכל-כך למה? מדוע הפך ספר התהילים
לספר שמלווה את הרפתקאות חיינו?

הפנקסו של החנך

דילמות הינוכיות אקטואליות

כשהסבא מקלם שהה בבית אפל..

אי-אפשר לו לאדם להסתדר בלי כח
ההנאה. אחרת יחפשה במקומות זרים

יצחק-דוד פרידמן

ה'אור החיים' בפר' בחוקותי עומד על המילים "ואם לא תשמעו לי" - ומבאר שה"שמיעה" כאן מתפרשת לשון - הבנה. היינו אם לא תבינו אותי, חושש אני שלא תעשו את המצוות - "כי כל שהולך בדרך לא טוב ודאי שהושלל ממנו ידיעת הבורא ברוך הוא וטובותיו, כי בוודאי אם ישיג אדם חלק אחד מערבות ידידות נעימות מתיקות ענף מענפי אור עליון, יבז בלבו היות בעוה"ז מלך המלכים - בערך קיום מצוה אחת" - לשונו.

אני מתלבט אם משהו אכן כך מרגיש, את הידידות הזו, הנעימות הזו, אך השאלה היא אם אפשר לוותר עליה, אם אנחנו מצליחים לעלות במעלה ההר בלעדית.

ב'עלי שור' (דעת עצמינו פרק ז') מביא הר' וולבה, שהאדם כל חייו רודף אחר ההנאה והעונג ובורח מצער יגון וסבל, וכשהאדם לא מוצא את הנאתו מעבודת ה', מרוחניות, הנפש מחפשת את ההנאה במקומות אחרים.

הרב מביא מהסבא מקלם - שסיפר - הייתי בבית אפל עם חלונות סגורים, ואור זריחת השמש לא נכנס לבית, והיה הנר דולק והתענגתי מאורו, ותיכף כשפתחתי את התריס - ואור השמש נכנס, היה לי הנר למשא. ואמרתי בליבי מה זה חידוש..

כשהאדם בעוה"ז מתענג בתענוגי תוהו, אחרי שאין האור העליון, העונג הנפלא, פתוח לפניו. ויפה לו נר קטן בטל ומבוטל נגד אור השמש... נהנה לו האדם מתאוות הממון, הכבוד, והאכילה - כי אין האור העליון פתוח לפניו.

מנסים אנו לחנך את עצמינו, את הסביבה, את הילדים, והתלמידים, לרוחניות - לתורה, לתפילה, למעשים טובים, טהרה וקדושה. וכך צריך לעשות. אבל מהנ"ל למדים אנו שא"א להסתדר בלי כח ההנאה. אם אין הנאה- האדם יחפש את אושרו במחוזות אחרים, במקומות שם יקבל מענה.

האדם יכול לעשות הרבה, ללמוד, ולהתקדם

א. י. פ.

'כהלכתה'!?

בשבועות האחרונים עסקנו במדור במחלוקת רבי ישמעאל וחכמים האם ארבעה ציציות מעכבות זו את זו - שמצווה אחת הן, או שמא ארבעה מצוות הן ואין מעכבות זו את זו (גמרא מנחות לו, ב). הרחבנו בגדר דעת רבי ישמעאל.

וכאן המקום עימנו לדון במבט נוסף: בהבדל שהגמרא אומרת לגבי 'סדין בציצית', כלומר: הדין שאין איסור כלליים בציצית משום 'עשה דוחה לא- תעשה', וכאן ההבדל לגבי שלושה ציציות שרק לדעת רבי ישמעאל גם בזה יהיה תקף הכלל של 'עשה דוחה לא- תעשה', משום שיש בכך מצווה, כל ציצית מצווה עצמית, בניגוד לדעת חכמים שאין בכך מצווה כלל.

ולכאורה יש מקום לדרוש ולחקור: הלא גם לפי רבי ישמעאל, כפי שהסברנו בעבר, לכתחילה בוודאי חיוב המצווה הוא ארבעה ציציות, וכריהטת לשון התורה, והחידוש של רבי ישמעאל הינו שעל-כל-פנים מצווה יש גם בפחות, ומעתה יש לדון האם באמת דין 'עשה דוחה לא- תעשה' נאמר גם ב'מצווה קיומית' שאיננה 'חיובית'; האם גם בכוחה של מצווה מעין זו לדחות את הלא-תעשה.

הסיבה לנקוט כך היא על-פי דברי ריש לקיש בש"ס (נזיר מא, א) לפיהם 'כל מקום שאתה יכול לקיים שניהם - אין עשה דוחה לא-תעשה', כלומר חידוש זה נאמר רק במקום שישנו הכרח לדחיית הלא-תעשה; אולם במקום שישנה אפשרות לקיים את העשה בדרך אחרת, שוב אין היתר לקיים את העשה באופן שידחה את הלא-תעשה.

ומעתה היה מקום לטעון ברוח הדברים, שגם במקום שכן ישנה מצווה בעשה, אולם אין חיוב לקיימה בדרך זו, אלא אפשר פשוט שלא לקיים את העשה (כגון בשלושה ציציות שהמצווה לא 'כהלכתה' גם לפי רבי ישמעאל - לפחות לפי פירוש השיטה מקובצת), הרי שכאן לא נאמר שהעשה ידחה את הלא-תעשה. ולשמחתי מצאתי סברא זו בשם ה'קובץ הערות' למסכת יבמות (ח, ב).

ולמעשה לא מעט ראשונים כתבו במקומות שונים (ראיתי מביאים בשם הרשב"א קידושין לב, א וכן תוספות הרא"ש במסכת יבמות ח, ב) כי 'מצווה קיומית' לא תקף בה הכלל של 'עשה דוחה לא- תעשה', משום שאיננה 'אלימה' מספיק לגבור על הלא-תעשה (או שמא תאמרו משום שהכלל שעשה דוחה הוא לא 'הותרה' אלא 'דחיה'. ואין כאן המקום). אולם היה מקום לומר, ושמעתי בן מיידי הרה"ג רבי א. פיישר, שלפי רבי ישמעאל שלושה ציציות זה קצת יותר מצווה מאשר סתם 'מצווה קיומית' שאין חובה לקיימה כלל וכלל.

ועיין בזה עוד.

בעבודת ה' - ומשהו ריק בתוכו, חוסר שמחה, חיות, וכשאין שמחה וחיות - האדם לא משקיע את כל כוחותיו, ולא ממצה את יכולתו, וזה רק ההתחלה. אדם שחייו הרוחניים - חסרי הנאה ושמחה. בבוא הזמן עלול להגיע למשברים, והתמודדות נפשית לא פשוטה.

ואם תאמרו - שדי לו לאדם - האמונה בשכר עוה"ב - מסתבר שלא! ההמתנה לשכר עוה"ב, לא נותנת מספיק כח. כך ראיתי ב"כלי יקר" [ג"כ בפר' בחוקותי] שמביא כמה טעמים נפלאים - למה הברכות על קיום המצוות נוגעים רק בדברים הקשורים לעוה"ז - והתורה לא מפרטת את השכר לעתיד לבוא.

אחד הטעמים הוא מביא מהר"ן והכוזרי - האדם מעדיף לראות את תוצאות מעשיו הטובים - כאן ועכשיו. אומות העולם מרחיקים את עדותם - מבטיחים למאמיניהם שכר ועונג בעולם הבא, אך ה' היודע יצוריו, מבטיח כאן בעוה"ז את הטוב. בתוך הדברים הוא כותב דבר שכ"כ מתיישב על הלב - "ולא ראיתי אחד מהמאמינים בייעודים ההם" של עוה"ב [מתאווים לקנותם מהרה - ואם היה בידו לאחרם אלף שנים ולהישאר בזכירת החיים, בעול העולם הזה, ורוב עצבונו - היה בוחר בזה". כלומר האדם מטבעו - צריך את הנאתו כאן, בעולם שלנו, שכר והנאה שהוא מכיר - יכול וגשם ושלום. ואני מוסיף בעקבות הנ"ל - הנאה ואושר!

המתכון הטוב ביותר, והמנוע החזק ביותר למימוש כוחינו הרב להתעלות בעבודת ה' - זה ההנאה. כאן בעולם הזה. ההנאה, הסיפוק, והשמחה, הם לא מותרות, הם הכרחיים להצלחתו של האדם, לנפשו, לייעודו.

אז ברור, א"א לבנות כל 'סיידר' וכל 'תפילה' - על רגשות טובים בעבודת ה'. מאידך גם על הרבה זמן של רגש חסר. בלי חיבור אמיתי מהנה - גם א"א לבנות. אם לא תבינו אני חושש שלא תעשו [אוה"ח שם].

אז בא האור החיים ומספר לנו על העריבות והמתקנות, והסבא מקלם על היותינו מסתפקים באורם של נרות קטנים. אך לא נתנו לנו את הדרך להרגיש את אור השמש הגדול, את ענף מענפי האור העליון, ובלעדית-אנחנו מדשדשים בין הנרות.

ובאמת שעניין זה צריך לימוד והכוונה והדרכה - ולוואי וידעת.

אנשי העשה

סיפור יהודי לשלחן שבת

כששב הרב לודמיר לביתו שאלתו אשתו: "וכי לא כדאי היה לך להפסיק שעה קלה מלימודך ולהרוויח בכך סכום כה גדול שיניח לך ללמוד בראש שקט תקופה ארוכה?"

שמע הרב את דבריה והשיב: "אמנם אמת הדבר, על ידי עסקה זו הייתי מרוויח כמה חדשים של לימוד ללא טרדות, אך בפעם הבאה שהייתה מזדמנת לפני עיסקה 'דחופה' בשעת הלימוד, שוב הייתי מפסיק מלימודי שהרי היצר היה בא וטוען לפני: 'וכי מה שונה מקרה זה, מהמאורע שנקלעת אליו לפני שבועות מספר', וכך עם הזמן הייתי פוסק פעם אחר פעם מלימודי, ומפסיד בכך את תורתי. על כן העדפתי שלא להחמיץ את לימוד התורה בפעם זו ולהמשיך בקביעות ללא הפסקות את עסקי בתורה. קביעות בתורה זו קביעות. חוק ולא יעבור."

נטו צללי ערב על סמטאות עיר-התכלת.

שוב ניצבה הרבנית לודמיר בחלון ביתה מסומרת למקומה. לאור דמדומי חמה רואה היא את שיירת הגמלים צועדת שנית אל ביתם. "הבט!" - קראה לבעלה כנשוכת נחש, "הנה האפנדי!"

"אלוקיכם אוהב אתכם", הסביר הערבי, "שנים רבות אני עושה את דרכי במדבריות, ובסופה עזה שכזו לא נתקלתי מעולם, אפילו גמליי הנועזים לא עמדו בה וניסו למצוא מקום מסתור במדבר החשוף. לא נותרה לי כל ברירה ופקדתי על משרתי להסב את פני השיירה אחורנית ואם אני כבר כאן - בוודאי שאשוב לרכוש את הסחורה."

הרבנית ובעלה הוציאו שוב את ארגזי הסחורה אל החצר וכשהם מסייבים על כוסות קפה מהבילים רקמו את המכירה והביאוה לידי גמר.

עסק זה שהניב רווחים יפים העמיד את הרב לודמיר על רגליו, ובנה את הבסיס הכלכלי של משפחת לודמיר לדורותיה.

יצויין, כי הר"ר מרדכי זיידל לודמיר זצ"ל, נפצע למגנית-לב ב'אסון המפולת' שאירע בל"ג בעומר תרע"א במירון, וימים לאחר מכן, בער"ח סיון נפטר מפצעיו. בן 33 בלבד היה בפטירתו. הוא נטמן בביה"ח בצפת.

<<<

המסר - ברור: לעיתים עומד בפני אדם הקובע עיתים לתורה ניסיון, בדמות אירוע המתקיים בשעת השיעור הקבוע שלו, או פגישה עסקית שאם ישתתף בה יפסיד את לימודו הקבוע. אך אם האדם גומר בדעתו שהוא אינו מפסיד את לימודו התמידי ויהי-מה - זוכה הוא שיסתדרו הדברים מעצמם. לפתע יגלה שלא אירע דבר בכך שהגיע לאירוע בשעה מאוחרת קצת ואדרבה עוד הרוויח מכך: הפגישה שבה תלה תקוות כה רבות התאפשרה בזמן אחר ולא זו בלבד אלא שזכה עקב כך בנקודות-פתיחה טובות יותר למשא ומתן וכן הלאה. ייתן ה' שיתקיימו בנו דברי התפילה "ונשמח בדברי תורתך ובמצוותיך לעולם ועד".

יום אחד הביטה הרבנית לודמיר מחלון ביתה ובעיניים משתאות הבחינה בשיירת גמלים ארוכה עושה את דרכה לכיוון ביתה.

בראש השיירה ישב אפנדי מכובד שניכר עליו כי סוחר עשיר הוא. מלבנון הוא הגיע. הרוכבים התקרבו אל חצר בית משפחת לודמיר, הבריכו את הגמלים והערבי פנה אל עבר הבית ונקש בפעמון.

"שמעתי כי אתם מחזיקים ברשותכם סחורה יקרה, ברצוני לראותה" אמר לרבנית. זו הודתה ופרסה בפניו את חוטי הזהב. בעיניים של סוחרת ותיקה ומנוסה, הבחינה האישה כי הערבי ייצא לדרכו כשכל הסחורה בידיו. בעיניים בורקות מישש הוא את הסחורה ומידי פעם בדק בדיל זהב אל מול קרני השמש שהציפו את החצר.

לא חלף זמן רב והערבי הפטיר: "מי אורז פה את הסחורה, יש לכם פועל או שאקרא לאחד ממשרתיי, עוד היום חייב אני להגיע לעיר רחוקה ועל כן אנא וזרי את מהלך העניינים." קולו של הסוחר הלבנוני הצטלצל באזניה כמנגינה ערבה: "הנה שלח לנו ה' את ישועתו וסוף-סוף יפטרו מהסחורה השוהה בביתם זמן כה רב", ולערבי מסרה: "המתן רגע קט ואקרא לבעלי בטרם נסכם סופית את העסקה."

האפנדי המתין ופסע מעדנות בין עצי הדקל התמירים, ובעודו מגלגל בידיו מחרוזת פנינים נוצצים, חפן את גלימתו והתיישב על מחצלת שפרס לפניו משרתו. הרבנית פנתה לעבר פתח בית-המדרש שבעיר העתיקה וביקשה מאחד הילדים ששוטטו בחוץ שיזדרז לקרוא לבעלה. הלה נדחף במהירות בין הלומדים וביראת כבוד הודיע להרב לודמיר "כבוד הרב! הרבנית ממתינה בחוץ".

בפינת חצר בית המדרש המתינה הרבנית לבעלה כשכולה נרגשת, "עליך לסור עימי לביתנו בדחפיות", וסיפרה לו את המתרחש. אך הרב הצביע בידו על בית המדרש ואמר: "רעייתי, יודעת את את מנהגי מימים ימימה, עד חצות אינני יוצא מדלתות הישיבה ורק לאחר מכן במידת הצורך נפנה אני לטפל בענייני העסק". רעייתו שבה והפצירה בו: "הרי את רוב העיסקה כבר סיכמתי - ובכך שתתפנה למספר דקות לסגור עסקה משתלמת זו נוכל להרוויח סכום שיחזיר לידינו את ההשקעה הגדולה ואף ייתן ביך את האפשרות לשקוד על התורה במשך כל היום כולו, ללא טרדות והפרעות. אך הרב עמד על שלו. הרבנית פנתה לביתה והודיעה לסוחר הערבי הממתין: "לצער תאלץ להמתין עד חצי היום". הערבי שמיהר לדרכו ניסה לשכנע שוב, ומשלא נענה היטיב את הכפייה על ראשו, עלה על גמלו וכשפניו עוטות ארשת-תמימה וכעס פנה לדרכו. בחצר הבית עמלה האשה להחזיר את ארגזי הסחורה למקומם בלב כבד ופנתה להכין את ארוחת הצהרים.

חאלפי חוטי-זהב...

ימים קשים עברו על בני היישוב בצפת. רעב ומחסור היו מנת-חלקם ואנשים רבים נאלצו לפרנס את משפחתם בעבודות-דחק כדי שיוכלו להביא לבני ביתם את לחם-חוקם.

מפורסם היה שמו של הרב מרדכי-זיידל לודמיר בקרב בני העיר ששלחו את בניהם ללמוד בישיבתו של הרב שהרביץ תורה בתלמידיו במסירות נפש. רעייתו שהתה את שכמה לעול פרנסת הבית, פתחה עסק זעיר בביתה שממנו הייתה פרנסתם. בעלה הר"ר מרדכי זיידל זצ"ל, היה מחלק את יומו: בחלקו הראשון היה עוסק בלימוד תורה ובמסירת שיעורים לתלמידים, ורק אחר הצהריים היה מתפנה לעזור מעט לאשתו בענייני המסחר.

יום-רודף-יום. בקביעות יוצאת-דופן היה הרב לודמיר בא לבית-המדרש, ולעולם לא היה מבטל מלימודו לצורכי מסחרו. גם אשתו ובני ביתו היו יודעים, כי אין להפריע לו בלימוד לאף ענין, אף לא בענייני החנות.

פעם אחת הזדמן למשפחת לודמיר לקנות אריגים משובחים שהיו שזורים בהם חוטי זהב. מחירם היה זול מאוד, ולפי דעתם שווה היה לקנות מאריגים אלו כמות גדולה, ולמכור אותם לאחר מכן במחיר יקר יותר. לשם כך הם השקיעו כמעט את כל כספם, ואף נטלו הלוואה לשם כך, בתקווה שהכסף ישוב אליהם ועוד יכפיל את עצמו במהרה. אך רבות מחשבות בלב איש, השערות הייתה מוטעית, ובד-בבד עם צניחת מחירי הזהב - הם נתקעו עם הסחורה ימים רבים ואין לה דורש.

בביטחון ובאמונה בהשי"ת המשיכו בני משפחת לודמיר לנהל את חייהם בהשקט ובשלווה בידעם כי הוא זן ומפרנס לכל ומיטיב לכל.

יש לך 'משיכה' טבעית. יש כאלו שמתחברים יותר לסגנון לימוד הלכה, יש כאלה ללימוד בקיאות וכן כהנה. זהו הא-ב' כדי לקנות שייכות וכימיה עם הלימוד.

5.

סגולה למתיקות התורה. כולנו מתפללים מידי בוקר ל'והערב נא' - למתיקות התורה, שהיא חלק אינטגרלי ממצוות לימוד התורה (ראה הקדמת ה'אגלי טל' הידועה), וללא ספק אין דבר בעולם שלא יכול בלי תפילה. אחת הדרכים לקנות מתיקות התורה היא ידיעתה. שליטה במרחבי הש"ס, והתחושה שאתה שוחה בו כדג במים מעניקה תחושה של סיפוק נפלא, כימיה מיוחדת ללימוד. טעמו וראו כי טוב.

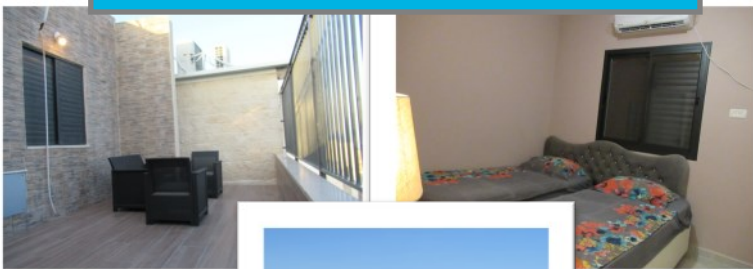

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את הגיליון למייל ללא תמורה בשליחת דוא"ל
לכתובת: abyisrael@gmail.com

בין-הזמנים בצפת

דירת 5 חדרים, ממוזגת, עם יחידת-הורים מפוארת, 11 מיטות, מרפסת 25 מ"ר עם נוף מרהיב לכל הכינרת והרי הגולן.
לפרטים, פל': 052769-7719

חמשת הדברות

ערב חג מתן-תורה לפניכם 5 טיפים חשובים ללימוד מחבר ומרוחם

1.

אתגר 'ימי השנאה'. האתגר הזה מוכר לכולנו. הדרך להתמודד עם ימים שאין בהם חשק היא באמצעות 'קפיצה למים' ובעז"ה - כפי שמוכיח הניסיון - בהמשך כבר יגיע המצב של "וימתקו המים". אופציה נוספת היא לימוד ב'אש נמוכה' - כמו למשל באמצעות לימוד חומר 'קל' יותר כדברי אגדה וכדומה.

2.

עצה לזכירה. אין ספק שאחד הדברים המאכזבים בעולמו של הלומד הוא שכחת הנלמד. בפרט אחד שגומע דפים אחרי דפים במסגרת 'הדף היומי' והוא לא חש כי 'נשאר עם משהו ביד'.

אחד הפתרונות היא - כתיבה. אם בסיכום אם בהארות על הסוגיה בבחינת 'מילתא דתמיהה מדכר-דכירי אינשי'. וזאת ברור שתמיד נדרשות תפילות לעזר חונן הדעת, אבל מכל-מקום ניתן לעשות השתדלות מעין זו.

3.

להתחיל ברגל ימין. כידוע מרן החזון איש זי"ע לימדנו כי מי שלומד עם הפוגות רבות - בחינת 'קרעים-קרעים' - "זורה רוח". לימוד רציף יוצר חיבור ללימוד ולתורה. הלימוד ברציפות גורם לך לשקיעות יותר ויותר, בבחינת 'מים עמוקים'.

כדאי לנסות, גם זאם זה נראה דבר של מה-בכך לאמץ קבלה של לימוד חצי שעה ראשונה ב'תענית-דיבור'. מציאות כזו יוצרת, מטבע הדברים טעם וחשק בלימוד ומאפשרת ללמוד ברציפות גם בהמשך.

4.

'על-פי דרכו'. ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל תמיד עורר על ה'על-פי דרכו' במובן הלימודי: לימוד לפי סגנון החומר אליו